

**E. G. Dolgikh: Konfrontační výzkum kategorií barev v ruském a českém jazyce:
Kognitivně-kulturní přístup**

Posudek školitelky

Dizertace E.G. Dolgikh je věnována konfrontačnímu česko-ruskému výzkumu kategorií barev: doktorandka zvolila barvu modrou, hnědou, šedou, růžovou, oranžovou a fialovou a odpovídající ruské ekvivalenty Синий цвет, Голубой цвет, Коричневый цвет, Серый цвет, Розовый цвет, Оранжевый цвет, Фиолетовый цвет. Při výzkumu kategorizace barev a konceptualizace jejich obsahů uplatnila kognitivně-kulturní přístup, který si osvojila z pramenů českých, ruských a anglo-amerických. Počínala si při tom samostatně a s porozuměním k zvolenému přístupu. Materiál, který analyzovala, pochází především z Českého národního korpusu a z Národního korpusu ruského jazyka. Tento materiál doplnila excerpce z četných slovníků a také z básnických sbírek a sbírek přísloví. Tím je dáno, že autorčiny závěry vyplývají především z analýzy jazyka uměleckého, publicistického a lidového. Předností práce je její systematičnost, neboť jednotlivé barvy jsou analyzovány postupně podle týchž kritérií a parametrů, což zvyšuje přehlednost práce.

Otázky, které kognitivně-kulturní přístup k analýze barev vyvolává, souvisejí jednak s časovou hloubkou zkoumaného jazykového materiálu, jednak se snahou o generalizaci a na druhé straně se zřetelem k diferenciaci uživatelů jazyka. Autorka se rozhodla pro přístup synchronní, jak jí k tomu vedl materiál zastoupený v korpusech českého a ruského jazyka, nicméně narážela i na problematiku časové konstantnosti a proměnlivosti jazykového materiálu. Musela se textově vyrovnat také s faktem, že konceptualizace barvy není u uživatelů jazyka univerzální a že je nutně diferencována podle věku uživatelů, jejich sociální a teritoriální příslušnosti, vzdělání, rodu apod. To je patrné zejména při výzkumu konotací ideologicky a nábožensky zabarvených kategorizací a konceptualizací (srov. oranžová v českém, ruském, ukrajinském – západním a východním – prostředí, příp. modrá barva v českém prostředí, křesťanská symbolika barev aj.).

Dizertace je psána jasným jazykem, je pečlivě vykorigována a splňuje nároky na dizertaci.

Ruský text dizertace je doplněn českým abstraktem a dalšími náležitostmi. Doporučuji práci k obhajobě.

PhDr. Světlá Čmejková, DrSc.

Ústav pro jazyk český

Letenská 4, 118 51 Praha I

V Praze dne 24.11.2012